

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. gegužės 11 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrašaitės-Balynienės (pranešėja), Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas) ir Gedimino Sagačio, teismo posėdyje kasacinio rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal pareiškėjos bankrutavusios tikrosios ūkinės bendrijos „Energija“ kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. rugpjūčio 19 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje, kurioje sprendtas pareiškėjos bankrutavusios tikrosios ūkinės bendrijos „Energija“ atskirojo skundo dėl Vilniaus apygardos teismo 2021 m. liepos 19 d. nutarties, kuria leista antstolei baigti skolininkės uždamosios akcinės bendrovės „Vilnia Monis“ areštuoto turto pardavimą Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka, priėmimo klausimas ; trečiasis asmuo, nepareiškiantis savarankiškų reikalavimų, LTL Kredito unija.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių teismo nutarčių, kuriomis pagal Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymą (toliau – JANĮ) 30 straipsnio 3 dalį leidžiama antstolui baigti vykdyti turto pardavimą Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) nustatyta tvarka, apskundimą, aiškinimą ir taikymą.
2. Vilniaus apygardos teismas pagal bankrutavusios tikrosios ūkinės bendrijos „Energija“ (toliau – BTŪB „Energija“; pareiškėja) pareiškimą 2021 m. rugpjūčio 24 d. nutartimi išskėlė UAB „Vilnia Monis“ bankroto bylą. Nutartis įsiteisėjo 2021 m. spalio 7 d.
3. 2021 m. liepos 12 d. UAB „Vilnia Monis“ bankroto bylą nagrinėjančiame teisme buvo gautas antstolės Virginijos Meškauskienės prašymas leisti baigti skolininkės UAB „Vilnia Monis“ areštuoto turto pardavimą CPK nustatyta tvarka.
4. Antstolė nurodė, kad skolininkės prievolei vykdyti pagal sutartinės hipotekos sandorius Nr. (duomenys neskelbtini) ir Nr. (duomenys neskelbtini) įkeistas nekilnojamasis turtas – poilsio bazė, esanti (duomenys neskelbtini). Įkeistas turtas areštuotas ir įkeintas antstolės patvarkymu. 2021 m. birželio 23 d. 10 val. 19 min. 53 sek. specialiam el. puslapyje www.evarzytynes.lt paskelbtos areštuoto turto varžytynės. Nurodyta varžytynių pabaiga – 2021 m. liepos 23 d. Pimas varžytynių dalyvis varžytynėse užsiregistravo ir varžytynių dalyvio mokestį sumokėjo 2021 m. birželio 23 d. 13.35 val.
5. Vilniaus apygardos teismas 2021 m. liepos 19 d. nutartimi leido antstolei V. Meškauskienei baigti vykdyti UAB „Vilnia Monis“ nuosavybės teise priklausančio įkeisto nekilnojamojo turto – poilsio bazės, esančios (duomenys neskelbtini), pardavimą CPK nustatyta tvarka (vykdamosios bylos Nr. (duomenys neskelbtini), varžytynių Nr. (duomenys neskelbtini)) ir gautą pinigų sumą, atskačius sprendimo vykdymo išlaidas, pervesti į kreditorių sąskaitą. Teismas nurodė, kad ši nutartis apeliacine tvarka neskundžiama.
6. Pareiškėja pateikė atskirąjį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2021 m. liepos 19 d. nutarties peržiūrėjimo. Nurodė, kad Vilniaus apygardos teismas nepagrįstai nusprendė, jog nutartis, kuria leista baigti skolininko, kuriam iškelta bankroto byla, turto pardavimą CPK nustatyta tvarka, yra neskundžiama. Tokia teismo pozicija, pareiškėjos vertinimu, prieštarauja tiek įstatymo leidėjo valiai, tiek Lietuvos Aukščiausiojo Teismo formuojamai praktikai. Teismui leidus antstolei tęsti skolininkės turto pardavimą, tokia teismo nutartis užkerta galimybę tolesnei bylos eigai, kadangi pardavus turtą sumažės atsakovės bendro turto vertė ir tokiu būdu bus padaryta žala kreditoriams.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių nutarčių esmė

7. Vilniaus apygardos teismas 2021 m. liepos 21 d. nutartimi atsisakė priimti pareiškėjos BTŪB „Energija“ atskirąjį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2021 m. liepos 19 d. nutarties CPK 315 straipsnio 2 dalies 3 punkte įtvirtintu pagrindu (kai skundžiama nutartis pagal įstatymus negali būti apeliacinio apskundimo objektas).
8. Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad JANĮ nėra įtvirtinta galimybė skusti pirmosios instancijos teismo nutartį, kuria antstolei leista tęsti vykdymo veiksmus. Tokia nutartis taip pat neužkerta kelio bankroto bylos ir atskirų jos procedūrų tolesnei eigai, nes procesas nemokumo byloje gali vykti toliau. Pareiškėjos nurodytoje kasacinio teismo praktikoje pasisakyta dėl Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo (toliau – FABĮ), o ne dėl JANĮ nuostatų aiškinimo ir taikymo, todėl, pirmosios instancijos teismo vertinimu, nėra pagrindo šia praktika vadovautis nagrinėjamoje byloje.
9. Lietuvos apeliacinis teismas, išnagrinęs bylą pagal pareiškėjos atskirąjį skundą, 2021 m. rugpjūčio 19 d. nutartimi paliko nepakeistą Vilniaus apygardos teismo 2021 m. liepos 21 d. nutartį.
10. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad JANĮ 30 straipsnio 3 dalyje reglamentuota, jog tuo atveju, jeigu antstolis iki bankroto bylos iškilimo juridiniam asmeniui dienos yra paskelbęs apie juridinio asmens turto pardavimą, nemokumo bylą nagrinėjantis teismas gali leisti jam baigti vykdyti turto pardavimą CPK nustatyta tvarka ir gautą pinigų sumą, atskačius sprendimo vykdymo išlaidas, pervesti į kreditorių sąskaitą. Šioje teisės normoje nustatytas specialus reguliavimas iš esmės leidžia taikyti šią bendros bankroto proceso taisyklę, kad turas realizuojamas tik kreditorių nustatyta tvarka, ir suteikia teismui galimybę leisti antstolui baigti realizuoti turtą CPK nustatyta tvarka. Leidus antstolui parduoti turtą CPK nustatyta tvarka pagal JANĮ 30 straipsnio 3 dalį kolektyvinis bankroto proceso pobūdis nėra paneigiamas, kadangi gautos lėšos turi būti pervedamos į kreditorių sąskaitą.
11. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad JANĮ normos yra specialiosios bendrųjų civilinio proceso normų atžvilgiu ir turi prioritetą jų konkurencijos atveju. Pagal JANĮ 31 straipsnio 1 dalį, teismo ir kitų nemokumo proceso dalyvių (juridinio asmens, kreditorių, nemokumo administratoriaus, kitų dalyvaujančių byloje ir procese asmenų) sprendimai ir (ar) veiksmai (neveikimas) nemokumo proceso metu gali būti skundžiami CPK nustatyta tvarka, išskyrus šio įstatymo nustatytas išimtis. Taigi, sprendžiant, ar bankroto bylą nagrinėjančio pirmosios instancijos teismo priimta nutartis gali būti apeliacijos objektas, iš pradžių turi būti patikrinta, ar specialaus įstatymo (JANĮ) normos nustato tokios nutarties apskundimo galimybę, vėliau patikrinta, ar CPK normos nustato tokios nutarties apskundimo galimybę. Nustačius, kad įstatymo leidėjas šios nutarties apskundimo galimybės tiesiogiai neįvardijo nei JANĮ, nei CPK, turi būti vertinama, ar nutartis užkerta kelią tolesnei bylos eigai.
12. Apeliacinės instancijos teismas pripažino pagrįsta pirmosios instancijos teismo išvadą, kad nei JANĮ, nei CPK nėra nustatyta galimybė apeliacine tvarka skusti teismo nutartį, kuria skolininko bankroto byloje išduodamas leidimas antstolui baigti skolininko turto realizavimą CPK nustatyta tvarka. Tokia nutartis taip pat neužkerta kelio tolesnei bylos eigai, nes procesas nemokumo byloje gali vykti toliau, o lėšos už parduotą turtą turi būti pervedamos į kreditorių sąskaitą ir skirstomos JANĮ nustatyta tvarka.
13. Apeliacinės instancijos teismas atkreipė dėmesį į tai, kad pagal kasacinio teismo formuojamą praktiką tiek FABĮ, tiek JANĮ yra specialieji įstatymai, todėl jų nuostatos negali būti taikomos pagal analogiją CPK 4 straipsnio 6 dalis). Atsižvelgiant į tai, apeliacinės instancijos teismo vertinimu, kasacinio teismo praktika, suformuota aiškinant FABĮ normas, negalima vadovautis kaip precedentu taikant ir aiškinant juridinių asmenų nemokumo procesą reglamentuojančias FABĮ nuostatas.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

14. Kasacinio skundo pareiškėja BTŪB „Energija“ prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. rugpjūčio 19 d. nutartį ir Vilniaus apygardos teismo 2021 m. liepos 21 d. nutartį ir pareiškėjos BTŪB „Energija“ atskirojo skundo priėmimo klausimą grąžinti iš naujo spręsti pirmosios instancijos teismui. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 14.1. Teismai, sprenddami, kad nutartis, kuria bankroto byloje yra išduodamas leidimas antstolui baigti skolininko turto realizavimo veiksmus CPK nustatyta tvarka, yra neskundžiama, netinkamai aiškino ir taikė CPK 334 straipsnio 1 dalį ir nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo formuojamos praktikos analogiško pobūdžio byloje. Dėl šios priežasties pareiškėja negalėjo pasinaudoti teise į apeliaciją.
 - 14.2. Pirmosios instancijos teismo 2021 m. liepos 19 d. nutartis, kuria buvo tenkintas antstolės prašymas ir leista antstolei baigti vykdyti turto pardavimą elektroninėse varžytynėse, yra skundžiama atskiroju skundu, nes tokia nutartis užkerta kelią tolesniam klausimo dėl bendrovės nekilnojamojo turto pardavimo sprendimui būtent bankroto byloje. Leidus skolininko turtą parduoti varžytynėse už per mažą kainą, iš bankrutuojančios įmonės turto masės būtų šimtas visos įmonės turtas, nors šis klausimas pagal bendrąją taisyklę sprendžiamas būtent bankroto byloje, kreditoriams būtų padaryta faktiškai neatitaisoma arba ypač sunkiai atitaisoma žala. Teismo išduoto leidimo antstolui baigti skolininko turto realizavimo veiksmus nebus įmanoma peržiūrėti kartu su galutiniu teismo sprendimu dėl bankroto bylos specifikos – bankroto byloje tokio „galutinio sprendimo“, kuris įprastai būna civilinio pobūdžio byloje ir kuriame pasisakoma dėl visos ginčo esmės, apskritai nėra.
 - 14.3. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai nepagrįstai konstatavo, kad šioje byloje nebuvo pagrindo pagal analogiją vadovautis pareiškėjos nurodyta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika (2021 m. liepos 18 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 3K-3-222-611/2021). Tiek FABĮ, tiek JANĮ yra vienodai reglamentuota ta pati bendroji taisyklė, kad po pareiškimo dėl bankroto bylos priėmimo teisme yra sustabdomas asmens turto realizavimas ir (arba) išskojimas iš šio turto, o šios taisyklės vienintelė išimtis yra tik tuo atveju, jei teismas tenkina antstolio prašymą leisti užbaigti turto realizavimą. Esant vienodam šio klausimo reglamentavimui tiek FABĮ, tiek JANĮ, juo labiau atsižvelgiant į tai, kad tiek fizinio asmens bankroto procese, tiek juridinio asmens bankroto procese kreditorių turiniai interesai yra tokie patys, būtų nepateisinamas skirtingas kreditoriaus teisės apeliacine tvarka skusti teismo nutartį, kuria leidžiama užbaigti skolininko turto realizavimą, vertinimas.
15. Atsakovė BUAB „Vilnia Monis“ pareiškimu dėl prisidėjimo prie pareiškėjos BTŪB „Energija“ kasacinio skundo prašo pareiškėjos kasacinį skundą tenkinti.
16. Atsiliepimu į pareiškėjos kasacinį skundą trečiasis asmuo, nepareiškiantis savarankiškų reikalavimų, LTL Kredito unija prašo kasacinį skundą atmesti ir palikti nepakeistą apeliacinės instancijos teismo nutartį, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:
 - 16.1. JANĮ 30 straipsnio 3 dalyje nėra jokių nuostatų, susijusių su nutarties, kuria leista antstolui baigti vykdyti turto pardavimą CPK nustatyta tvarka, apskundimo galimybe. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad nei CPK, nei JANĮ nėra įtvirtinta taisyklė, leidžianti skusti visas be išimties pirmosios instancijos teismo priimtas nutartis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 31 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-211-823/2021).
 - 16.2. Teismo nutartis, kuria leista antstolui baigti vykdyti turto pardavimą CPK nustatyta tvarka, neužkerta kelio bankroto bylos ir atskirų jos procedūrų tolesnei eigai, nes procesas nemokumo byloje gali vykti toliau, todėl tokia nutartis, vadovaujantis CPK 334 straipsnio 1 dalies 2 punktu, negali būti skundžiama. Be to, nutartis, kuria leista antstolui baigti vykdyti turto pardavimą CPK nustatyta tvarka, savo turiniu panaši į nutartį dėl teismo leidimų tam tikriems veiksams atlikti išdavimo (CPK 579 straipsnis), CPK 582 straipsnio 11 dalyje nustatytas, kad teismo nutartis išduoti leidimą apeliacine tvarka neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos. Taigi, tiek vadovaujantis JANĮ nuostatomis šio įstatymo 30 straipsnio 3 dalimi ir 31 straipsnio 1 dalimi, tiek CPK nuostatomis, akivaizdu, kad nutartis, kuria leista antstolui baigti vykdyti skolininko turto pardavimą CPK nustatyta tvarka, negali būti apeliacijos objektas.
- 16.3. Kasaciniame skunde nurodoma Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. liepos 8 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-222-611/2021, negali būti taikoma kaip precedentas nagrinėjamam atveju. Kasacinio teismo nutartyje buvo pasisakyta tik dėl FABĮ nuostatų taikymo. JANĮ ir FABĮ teismų praktikoje yra pripažįstami specialiaisiais įstatymais ir dėl šios priežasties jų nuostatos negali būti taikomos pagal analogiją CPK 4 straipsnio 6 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. balandžio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-189-690/2015).

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl galimybės atskiroju skundu skusti teismo nutartį, kuria pagal JANĮ 30 straipsnio 3 dalį leidžiama antstolui baigti vykdyti turto pardavimą CPK nustatyta tvarka

17. Pagal [CPK 1 straipsnio](#) 1 dalies nuostatas bankroto bylos nagrinėjamos pagal šio kodekso taisyklės, išskyrus išimtis, kurias nustato kiti Lietuvos Respublikos įstatymai. Juridinių asmenų restruktūrizavimo ir bankroto procesus nuo 2020 m. sausio 1 d. reglamentuoja JANJ, pakeičęs iki tol galiojusius Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymą ir Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymą.
18. Pagal JANJ 31 straipsnio 1 dalį teismo ir kitų nemokumo proceso dalyvių (juridinio asmens, kreditorių, nemokumo administratoriaus, kitų dalyvaujančių byloje ir procese asmenų) sprendimai ir (ar) veiksmai (neveikimas) nemokumo proceso metu gali būti skundžiami [CPK](#) nustatyta tvarka, išskyrus šio įstatymo nustatytas išimtis. Taigi, tais atvejais, kai nemokumo procese pirmosios instancijos teismo priimtų nutarčių apskundimo procesinės tvarkos JANJ nereglamentuoja, turi būti vadovojamasi [CPK](#) nuostatomis dėl pirmosios instancijos teismo nutarčių apskundimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. balandžio 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-99-313/2021](#), 21 punktas).
19. Bendroji pirmosios instancijos teismo nutartį apskundimo apeliacinė tvarka taisyklė įtvirtinta [CPK 334 straipsnyje](#), pagal kurio 1 dalies nuostatą pirmosios instancijos teismo nutartis galima apskusti atskiruoju skundu apeliacinės instancijos teismui atskirai nuo teismo sprendimo: 1) [CPK](#) nustatytais atvejais; 2) kai teismo nutartis užkerta galimybę tolesnei bylos eigai. Pagal to paties straipsnio 3 dalį, dėl kitų pirmosios instancijos teismo nutarčių atskirųjų skundų negali būti paduodami, bet motyvai dėl šių nutarčių teisėtumo ir pagrįstumo gali būti įtraukiami į apeliacinį skundą.
20. Atsižvelgiant [CPK 334 straipsnio](#) nuostatas kasacinis teismas yra nurodęs, kad šiame straipsnyje įtvirtinta taisyklė nereiškia, jog [CPK 334 straipsnio](#) 1 dalyje nenurodytos nutartys apskritai negali būti skundžiamos. Tokios nutartys gali būti skundžiamos apeliacinė tvarka ne atskirai, o kartu su teismo sprendimu, t. y. į apeliacinį skundą gali būti įtraukiami motyvai dėl jų teisėtumo ir pagrįstumo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. rugsėjo 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-321-969/2018, 36, 37 punktai ir juose nurodyta kasacinio teismo praktika).
21. Pareiškėja, nesutikdama su bylą nagrinėjusių teismų išvada, kad teismo nutartis, kuria pagal JANJ 30 straipsnio 3 dalį leidžiama antstoliui baigti vykdyti turto pardavimą [CPK](#) nustatyta tvarka, negali būti skundžiama atskiruoju skundu, kasaciniame skunde visų pirma atkreipia dėmesį į nemokumo bylą nagrinėjimo procesinius ypatumus, dėl kurių, pasak pareiškėjos, nėra įmanoma (ar bent netikslinga) tokios nutarties teisėtumo ir pagrįstumo kontrolė kartu su teismo sprendimu pagal [CPK 334 straipsnio](#) 3 dalį. Dėl šios priežasties, pareiškėjos teigimu, kasacine tvarka skundžiamų teismų procesiniai sprendimai pažeidžia jos teisę į apeliaciją ir neatitinka šios nutarties 20 punkte nurodytos kasacinio teismo praktikos. Teisėjų kolegija šiuos argumentus pripažįsta teisiskai nepagrįstais.
22. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas savo nutarimuose (pvz., 2006 m. sausio 16 d., 2006 m. rugšėjo 21 d., 2007 m. spalio 24 d. ir kt.) ne kartą yra pažymėjęs, kad įstatymu turi būti nustatytas toks teisinis reguliavimas, kad pirmosios instancijos teismo baigiamąjį aktą būtų galima apskusti bent vienos aukštesnės instancijos teismui. Kartu pažymina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijai nerekaluoja įstatymu užtikrinti galimybę apskusti bet kurį byloje priimtą teismo procesinį sprendimą (ne baigiamąjį aktą); šioje srityje galimos įvairios išimties (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. spalio 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-312-823/2019, 15 punktas; 2017 m. balandžio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-161-248/2017, 11 punktas). Ši aplinkybė yra reikšminga sprendžiant dėl byloje dalyvaujančių asmenų teisės į apeliaciją ir šios teisės galimo pažeidimo.
23. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad [CPK 334 straipsnio](#) 1 dalis grindžiama logika, jog pagrindinis procesinis dokumentas (teismo baigiamasis aktas), lemiantis šalių teises ir pareigas, yra teismo sprendimas, todėl būtent šis procesinis dokumentas yra skundžiamas apeliacinė tvarka. Tuo tarpu pirmosios instancijos teismo nutartinis sprendžiamas klausimai paprastai yra procesinio pobūdžio, nesusiję su bylos išsprendimu iš esmės, todėl jų peržiūros apeliacinė tvarka galimybė yra ribota ir įstatymų leidėjo įtvirtinta atsizvelgiant į konkrečių nutarčių reikšmę bei įtaką byloje dalyvaujančių asmenų teisėms ir pareigoms. Tokia galimybė arba *expressis verbis* (aiškiais žodžiais, tiesiogiai) įtvirtinama atskiruose [CPK](#) straipsniuose, arba pagal [CPK 334 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą dėl konkrečios nutarties apskundimo galimybės sprendžiama atsizvelgiant į tai, ar teismo nutartis užkerta galimybę tolesnei bylos eigai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. rugsėjo 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-270-1075/2019](#), 25 punktas).
24. Nors pareiškėja pagrįstai nurodo, kad pagal [CPK 334 straipsnio](#) 3 dalį į apeliacinį skundą dėl teismo sprendimo gali būti įtraukiami argumentai dėl šio esmės visų pirmosios instancijos teismo priimtų nutarčių teisėtumo ir pagrįstumo (išskyrus atvejus, kai įstatyme tiesiogiai įtvirtintas konkrečios pirmosios instancijos teismo nutarties apskundimo draudimas), tačiau ši nuostata turi būti aiškinaama sistemškai su [CPK 329 straipsnio](#) 1 dalimi ir 328 straipsniu, draudžiančiais naikinti iš esmės teises ir pagrįstą teismo sprendimą dėl procesinio pobūdžio pažeidimų, neturėjusių įtakos bylos baigčiai (jos rezultatui). Tai reiškia, kad ir pagal bendrąsias [CPK](#) taisykles apeliacinė tvarka taip pat yra peržiūrinami tie esminės reikšmės bylai turintys tarpiniai teismo procesiniai sprendimai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gegužės 27 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-166-823/2020](#), 27 punktas). Nei aptariamais [CPK](#) įtvirtintais teisiniais reguliavimais, nei pareiškėjos nurodoma kasacinio teismo praktika, atkreipiant dėmesį tik į procesinę galimybę argumentais dėl kitų pirmosios instancijos teismo nutarčių teisėtumo ir nepagrįstumo remtis apeliaciniam skunde, nepatvirtina byloje dalyvaujančių asmenų teisės į visų be išimties pirmosios instancijos teismo priimtų tarpinių procesinių sprendimų peržiūrą apeliacinė tvarka. Priešingai, kasacinio teismo praktikoje ne kartą pažymėta, kad nei [CPK](#), nei JANJ nėra taisyklės, leidžiančios skusti visas be išimties pirmosios instancijos teismo priimtas nutartis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 31 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-211-823/2021](#), 23 punktas; 2021 m. balandžio 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-99-313/2021](#), 21 punktas).
25. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad įstatymų leidėjas, būtent atsizvelgdamas į nemokumo proceso ypatumus, specialiajame įstatyme (JANJ) tiesiogiai įtvirtinotiek kai kurių pirmosios instancijos teismo nutarčių apskundimo atskiruoju skundu galimybę, tiek galimybę nemokumo procese taikyti [CPK](#) įtvirtintą pirmosios instancijos teismo nutarčių apskundimo procesinę tvarką, nesant JANJ aiškiai įtvirtintos išimties (šios nutarties 18 punktas). Taigi, pareiškėjos kasaciniame skunde akcentuojami juridinių asmenų nemokumo bylą procesiniai ypatumai, lyginant su bendrosiomis [CPK](#) įtvirtintomis bylą nagrinėjimo taisyklėmis, nelemia išvados, kad [CPK](#) 334 straipsnio 1 dalis, sprendžiant dėl teisės atskiruoju skundu skusti juridinio asmens nemokumo procese priimtas pirmosios instancijos teismo nutartis, negali būti taikoma.
26. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad klausimas dėl pirmosios instancijos teismo nutarčių, priimtų nemokumo procese, apskundimo turi būti sprendžiamas vadovaujantis tokia logine struktūra: pirma, turi būti patikrinama, ar JANJ nustato specialią taisyklę dėl teismo nutarčių (ne)apskundimo; antra, jei tokios specialios taisyklės JANJ nenustato, tuomet tikrinama, ar [CPK](#) normos nustato tokios nutarties apskundimo galimybę. Nustatęs, kad įstatymų leidėjas nutarties apskundimo galimybės *expressis verbis* nenurodo nei JANJ, nei [CPK](#), vertinama, ar tokia nutartis užkerta kelią tolesnei bylos eigai (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. balandžio 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-93-1075/2022](#) 23 punktą).
27. Teisėjų kolegija pripažįsta teisiskai pagrįstu kasacinio skundo argumentą, kad sprendžiant, ar tam tikra nemokumo procese priimta pirmosios instancijos teismo nutartis gali būti laikoma užkertančia kelią tolesnei bylos eigai [CPK 334 straipsnio](#) 1 dalies 2 punkto prasme, be kita ko, turi būti atsizvelgama į nemokumo proceso ypatumus: nemokumo bylą nagrinėjimo etapas ir jose sprendžiamas klausimas, konkrečios nutarties įtaką nemokumo proceso eigai ir jo dalyvių teisėms ir teisėtiems interesams. Tačiau [CPK 334 straipsnio](#) 1 dalies 2 punkto nuostata nemokumo procese negali būti aiškinaama pereinamųjų plačiai, kaip apimanti visus atvejus, kai pirmosios instancijos teismo nutartimi galutinai išsprendžiamas tam tikras procesinis klausimas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gegužės 27 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-166-823/2020](#), 29 punktas). Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad bendriasis prasme bankroto procese priimta pirmosios instancijos teismo nutartis laikytina užkertančia kelią tolesnei bylos eigai, jei dėl šios nutarties priėmimo negalėtų vykti bankroto procesas ar kad bent vienas proceso dalyvis toliau negalėtų dalyvauti bankroto bylos procese (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-432-313/2017](#), 19 punktas).
28. Pagal JANJ 30 straipsnio 3 dalį įteigta antstolis iki bankroto bylos išsprendimo juridiniams asmenims dienos yra pasakęs apie juridinio asmens turto pardavimą, nemokumo bylą nagrinėjantis teismas gali leisti jam baigti vykdyti turto pardavimą [CPK](#) nustatyta tvarka ir gautą pinigų sumą, atskačius sprendimo vykdymo išlaidas, pervesti į kreditorių sąskaitą. Teisė atskiruoju skundu skusti teismo nutartį, kuria leidžiama (ar atsisakoma leisti) antstoliui baigti vykdyti turto pardavimą [CPK](#) nustatyta tvarka, JANJ *expressis verbis* nėra įtvirtinta, todėl bylą nagrinėjė teismas pagrįstai dėl šios nutarties apskundimo galimybių sprendė vadovaudamiesi [CPK](#) nuostatomis.
29. JANJ 30 straipsnio 3 dalis įtvirtina išimtį iš bendrosios nemokumo proceso taisyklės, kad nemokaus juridinio asmens turtas nemokumo proceso metu parduodamas JANJ nustatyta tvarka. Būtinai šios išimties taikymo sąlyga pagal JANJ 30 straipsnio 3 dalį yra dar iki bankroto bylos išsprendimo juridiniams asmenims dienos pradėtas juridinio asmens turto privertinio realizavimo procesas ([CPK 691 straipsnio](#) 1 dalis, 706 straipsnis). Teisės doktrinoje pažymima, kad aptariama išimtis įstatyme įtvirtinta atsizvelgiant į tai, jog, esant minėtoms aplinkybėms, turto realizavimo sustabdymas būtų netikslingas ir ekonomiškai nenaudingas. Tačiau tokiu atveju už parduotą skolininko turtą gauta suma, atskačius sprendimo vykdymo išlaidas, pervedama į kreditorių sąskaitą. Todėl privertinio vykdymo proceso metu realizavus turtą tenkinami ne išieškotojo konkrečioje vykdymo byloje reikalavimai, o visų skolininko kreditorių reikalavimai nemokumo procese (Jokubauskas, R. *Juridinių asmenų nemokumo procesas. Monografija*. Księgarnia Akademicka, 2021, p. 83).
30. Nors nemokumo bylą nagrinėjantis teismas dėl JANJ 30 straipsnio 3 dalyje nurodyto leidimo kiekvienam atvejui turėtų spręsti atsizvelgdamas į nemokumo proceso veiksmingumo principą (įvertindamas, be kita ko, galimybes nemokiam juridiniams asmenims atkurti mokumą, parduodamo turto pobūdį ir jo būtinumą juridinio asmens veiklai vykdyti, galimybes parduoti juridinį asmenį kaip turinį kompleksą arba jo esmę (dalį ir kt.), tačiau JANJ 30 straipsnio 3 dalies pagrindu priimta teismo nutartis yra procesinio pobūdžio. Šia nutartimi iš esmės nusprendžiama, kokia tvarka (JANJ ar [CPK](#) nustatyta) bus toliau vykdomas nemokaus juridinio asmens turto realizavimas (bet ne lėšų, gautų realizavus turtą, paskirstymas, kuris visais atvejais vykdomas JANJ nustatyta tvarka). Bylą nagrinėjė teismas pagrįstai nusprendė, kad tokia nutartis neužkerta kelią bankroto proceso eigai, todėl nepateikia į [CPK 334 straipsnio](#) 1 dalies 2 punkto taikymo sritį. Vien ta aplinkybė, kad konkretaus turto realizavimo tvarkos klausimas šia nutartimi yra išsprendžiamas galutinai, minėta, nėra pakankama tam, kad ši nutartis būtų vertinama kaip užkertanti kelią tolesnei bylos eigai.
31. Pareiškėja kasaciniame skunde akcentuoja galimą kreditorių interesų pažeidimą (konkrečiai atveju – dėl per mažos turto pardavimo kainos), tačiau vien ta aplinkybė, kad turtas yra realizuojamas [CPK](#), o ne JANJ nustatyta tvarka, neatina iš suinteresuotų asmenų galimybes ginti savo galimą pažeistas teises. Pagal [CPK 633 straipsnio](#) 2 dalį asmenys, kuriems vykdomi veiksmai sukelia arba gali sukelti teises pažeistas, laikomi suinteresuotais asmenimis nemokumo procese. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad atsizvelgiant į suinteresuoto asmens statusą, kai kurios teisės, kurias turi tiek išieškotojas, tiek skolininkas, tokios kaip teisė susipažinti su visa vykdomosios bylos medžiaga, gauti pažymą apie vykdymo eigą, apskusti antstolio veiksmus, turi būti suteiktos ir suinteresuotam asmeniui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 24 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-66-313/2021](#), 23 punktas). [CPK 602 straipsnis](#) įtvirtina pagrindus, kuriems esant suinteresuotų asmenų reikalavimų gali būti pripažįstamos negaliojančios turto pardavimo iš valstybinių aktas. Galimybė suinteresuotiems asmenims ginti savo teises vykdomo proceso metu kasaciniame skunde iš esmės pripažįsta ir pati pareiškėja, akcentuodama tik tokio pobūdžio ginčų sudėtingumą. Tačiau nemokaus juridinio asmens turto realizavimas JANJ nustatyta tvarka sudėtingų teisinių ginčų tarp nemokaus įmonės ir jos kreditorių ar atskirų įmonės kreditorių atsiradimo galimybės taip pat nepašalina, todėl šis pareiškėjos argumentas, teisėjų kolegijos vertinimu, nepatvirtina esminės ginčo nutarties įtakos nemokumo proceso dalyvių teisėms ir teisėtiems interesams.
32. Galiausiai teisėjų kolegija taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad teismo nutartis, kuria pagal JANJ 30 straipsnio 3 dalį leidžiama antstoliui baigti vykdyti turto pardavimą [CPK](#) nustatyta tvarka, yra susijusi su vykdymo procesu. Teismo nutarčių, priimtų vykdomo procese, apskundimo taisyklę reglamentuoja [CPK 612 straipsnis](#) pagal šio straipsnio nuostatas vykdomo proceso pirmosios instancijos teismo priimtos nutartys yra neskundžiamos, nebent [CPK](#) nustato kitaip. Ši nuostata yra *lex specialis* (specialusis įstatymas) [CPK 334 straipsnio](#) atžvilgiu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-63-823/2021](#), 12 punktas).
33. Apibendrinant išdėstytus argumentus

Dėl nukrypimo nuo kasacinio teismo formuojamos praktikos

34. Pareiškėja kasaciniame skunde taip pat nurodo, kad pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai nepagrįstai nesivadovavo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. liepos 18 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-3-222-611/2021](#) suformuota praktika, kuri, pareiškėjos vertinimu, dėl iš esmės analogiško to paties klausimo reglamentavimo FABI ir JANJ nagrinėjamoje byloje turėjo būti taikoma pagal analogiją.
35. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. liepos 18 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. 3K-3-222-611/2021](#) buvo sprendžiama dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių antstolio pareigą sustabdyti turto pardavimą valstybinėje, kai teisme priimamas skolininko prašymas išskirti jam bankroto bylą (FABI) 5 straipsnio 6 dalis, 20 straipsnio 1 dalis), taikymo ir aiškino, taip pat dėl asmens teisės į tinkamą teismo procesą padedant apeliacinės instancijos teismui nepasiskius dėl antstolio teikto atsiliepimo į atskirąjį skundą argumentų. Nurodytoje Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartyje nebuvo pasisakyta dėl galimybių atskiruoju skundu skusti pirmosios instancijos teismo nutartį, kuria antstolei leista užbaigti pradėtą skolininkui priklausančio įkeisto turto pardavimo procedūrą; šis klausimas aptariamose byloje nebuvo kasacijos dalykas.
36. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad pagal [CPK](#) nuostatas kasacinis teismas vienodą teismų praktiką formuoja ne pagal nutylėjimą, o tik peržiūrėdamas skundžiamas apeliacinės instancijos teismo procesinius sprendimus teisės taikymo aspektu, laikydamasis kasacinių skundų apibrėžtų bylos nagrinėjimo ribų, nebent konkrečioje byloje būtų konstatuotas pagrindas šias ribas peržengti ([CPK 353 straipsnis](#)). Taigi, tuo atveju, jei tam tikros teisės normos aiškinimo ir taikymo klausimas nėra konkrečios bylos kasacijos dalykas, jokie šios teisės normos taikymo išaiškinimai kasacinio teismo nėra pateikiami ir šios normos aiškinimo ir taikymo praktika nėra formuojama (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gegužės 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-166-823/2020 17 punktą). Kadangi kasaciniame skunde nurodytoje Lietuvos Aukščiausiojo Teismo byloje dėl pirmosios instancijos teismo nutarties, kuria antstolei leista užbaigti pradėtą skolininkui priklausančio įkeisto turto pardavimo procedūrą, apskundimo atskiruoju skundu galimybės nepasisakytą, nėra pagrindo sutikti su kasacinio skundo argumentu, kad apeliacinės instancijos teismas, priimdamas skundžiamą nutartį, nukrypo nuo šioje byloje suformuotos kasacinio teismo praktikos.
37. Konstatavus, kad Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. liepos 18 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-3-222-611/2021](#) išaiškinimai dėl pirmosios instancijos teismo nutarties, kuria antstolei leista užbaigti pradėtą skolininkui priklausančio įkeisto turto pardavimo procedūrą fizinio asmens bankroto procese, apskundimo atskiruoju skundu galimybės nėra pateikti, kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį argumentai dėl FABI ir JANJ įtvirtinto teisinio reglamentavimo ginčo klausimu (ne)tapatumo nagrinėjami bylai yra teisiskai nereikšmingi, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.

Dėl bylos procesinės baigties ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimo

38. Remdamasi išdėstytais motyvais teisėjų kolegija nusprendžia, kad kasacinio skundo argumentai nesudaro pagrindo panaikinti skundžiamas apeliacinės instancijos teismo nutartį, todėl ji paliekama nepakeista, o pareiškėjos kasacinis skundas atmestas ([CPK 346 straipsnis](#), 359 straipsnio 1 dalies 1 punktas).
39. Šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, iš antrosios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos ([CPK](#) 93 straipsnio 1 dalis, 98 straipsnis).
40. Netenkint kasacinio skundo, jį pateikusiai pareiškėjai patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos, spręstinas atsiliepimą į kasacinį skundą padavusio trečiojo asmens, nepareiškiančio savarankiškų reikalavimų, LTL Kredito unijos patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimas.
41. LTL Kredito unija prašo atlygti jos kasaciniame teisme patirtas bylinėjimosi išlaidas, kurias sudaro 720 Eur už atsiliepimo į kasacinį skundą parengimą; šioms išlaidoms pagrįsti pateiktė 2021 m. lapkričio 15 d. sąskaita už teisinės paslaugas Nr. AL Nr. 19/2021, taip pat pinigų sumokėjimo faktą patvirtinanti banko mokėjimo nurodyma Nr. 16846. Prašymas priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą pateiktas tinkamai, prašoma priteisti suma neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. IR-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinės bylos priteistino užmokesčio už advokatą ar advokatą padedantį teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.) 7, 8.14 punktuose nustatytą dydį, todėl nurodyta suma priteistina LTL Kredito unijai iš kasacinį skundą padavusios pareiškėjos ([CPK](#) 79 straipsnis, 88 straipsnio 1 dalies 6 punktas, 93 straipsnio 1 dalis, 98 straipsnis).
42. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. balandžio 28 d. pažymį apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, kasacinis teismas patyrė 2,42 Eur tokių išlaidų. Ši suma yra mažesnė nei minimali 5 Eur valstybei priteistina bylinėjimosi išlaidų suma (Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011 m. lapkričio 7 d. įsakymas Nr. IR-261/IK-355 „Dėl minimalios valstybei priteisimos bylinėjimosi išlaidų

sumos nustatymo“; redakcija, galiojanti nuo 2020 m. sausio 23 d.), todėl procesinių dokumentų įteikimo išlaidų atlyginimas valstybės naudai nepriteistas (CPK 96 straipsnio 6 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu ir 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. rugpjūčio 19 d. nutartį palikti nepakeistą.

Priteisti trečiajam asmeniui, nepareškančiam savarankiškų reikalavimų, LTL Kredito unijai (j. a. k. 302791356) iš pareiškėjos bankrutavusios tikrosios ūkinės bendrijos „Energija“ (j. a. k. 120202619) 720 (septynis šimtus dvidešimt) Eur bylinėjimosi išlaidų kasaciniame teisme atlyginimo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai
Ambrasaitė-Balynienė

Virgilijus Grabinskas

Gediminas Sagatys